

OSMANLI'DAN CUMHURİYET'E YÜKSEKÖĞRENİM DİPLOMA VE BELGELERİ

Prof. Dr. Emre DÖLEN

İSTANBUL – 2020

**İSTANBUL
ÜNİVERSİTESİ
YAYINEVİ**

Yayıncı
İstanbul Üniversitesi Yayınevi
İstanbul Üniversitesi Merkez Kampüsü,
34452 Beyazıt, Fatih / İstanbul - Türkiye

<https://iupress.istanbul.edu.tr>

Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Yükseköğrenim Diploma ve Belgeleri
Prof. Dr. Emre DÖLEN

ISBN: 978-605-07-0738-0
E-ISBN: 978-605-07-0739-7

DOI: 10.26650/B/AA07.2020.009

İstanbul Üniversitesi Yayın No: 5266
Edebiyat Fakültesi Yayın No: 3467

Online Yayın Tarihi Kasım, 2020

Bu çalışmaya atıfta bulunurken, referansa DOI numarasının dahil edilmesi önerilir.

Bu çalışma Creative Commons Atıf-GayrıTicari 4.0 Uluslararası
(CC BY-NC 4.0) lisansı altında online olarak yayındadır.
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

Kitabın telif hakkı bulunmaktadır. Online olarak yayınlanan Creative Commons versiyonu haricinde, yasal istisnalar ve geçerli lisans sözleşmelerinin koşulları dikkate alınmalıdır.

Baskı
İlbey Matbaa Kağıt Reklam Org. Müc. San. Tic. Ltd. Şti.
2. Matbaacılar Sitesi 3NB 3 Topkapı / Zeytinburnu, İstanbul - Türkiye
www.ilbeymatbaa.com.tr
Sertifika No: 17845

İlk Baskı, 2020

ÖNSÖZ

Diplomalar eğitim tarihi açısından önemli belgelerdir. Onları veren okullar, okutulan dersler ve giderek o dersleri okutan hocalar hakkında ilginç bilgiler verirler. Yükseköğretim tarihi ile ilgilenmeye başladıktan sonra birer belge niteliği taşıyan çeşitli alanlardaki diplomaların kendilerini ve kopyalarını toplamaya başladım ve zaman içinde bir diploma koleksiyonu ortaya çıktı. Bunlara öğrenci kimlik ve belgeleri de eklendi. On yıl önce bunlardan bir sergi açma gündeme geldiyse de çeşitli nedenlerle gerçekleşemedi ve hazırladığım sergi kataloğu da bir taslak halinde kaldı. Yakın dönemde bu projeye eski bir mensubu olduğum İstanbul Üniversitesi tarafından sahip çıktı.

Bu kitap İstanbul Üniversitesi Rektörlüğü tarafından düzenlenmesi planlanan “Osmanlı’dan Cumhuriyet’e Yükseköğrenim Diploma ve Belgeleri” adlı serginin genişletilmiş kataloğudur. Sergi özel koleksiyonumda bulunan diploma ve belgelerin seçilmiş bir bölümünü içerecektir. Kitapta ise koleksiyonumda bulunan tüm diploma ve belgelere yer verildiği gibi belirli bir alan veya okul için kronolojik açıdan boşluk olan yerlerde sürekliliği sağlamak amacıyla çeşitli kaynaklardan alınan bazı diploma ve belgeler de verilmiştir. Ayrıca, diploma ve belgelerin yanına ilginç bazı fotoğraflar da eklenmiştir. Böylece diplomalar üzerinden Türkiye’deki yükseköğretimin tarihinin ana hatları da verilmeye çalışılmıştır,

Diplomalar büyük bir çaba gösterip emek harcayarak onları elde etmiş olan sahipleri açısından hem manen ve hem de kendilerine bir iş sağlaması bakımından maddeten büyük değer taşır ve korunur.

Ancak, piyasada çok sayıda eski diplomanın satılır olması ailelerdeki aidiyet duygusunun genellikle zayıf olmasından dolayı kişilerin ölümünden sonra çocuklarının anne veya babalarının diplomalarını evde koyacak bir yer bulamamalarından olsa gerek, eskiciye satmalarından kaynaklanmaktadır.

Kıtapta bulunan ve kaynak gösterilmemiş olan tüm diploma, belge ve fotoğraflar özel koleksiyonumdadır. Elli yıllık geçmişi olan ve artık tarihsellik kazanmış bulunan kendi diploma ve bazı belgelerimi de kıtaba ekledim. Burada sunulan diplomaların ve belgelerin bir bölümü daha önce yaptığım çeşitli yayınlarda yayınlanmış olmakla birlikte önemli bir bölümü ilk kez yayınlanmaktadır.

Kıtap düzenlenirken diploma ve belgeler tıp ve sağlık bilimleri, sosyal bilimler, fen bilimleri ve mühendislik olmak üzere kendi içlerinde alt bölümlere ayrılan dört ana grup altında toplanmıştır. Her bölümün başında o okulun veya kurumun geçmişine ilişkin çok kısa bir bilgi verilmiştir. Aynı kökten gelen farklı okul ve kurumlar için verilen bilgilerde ister istemez bazı küçük tekrarlar da olmuştur. Bazı çok önemli kişi veya olaylar hakkında da kısa açıklamalar yapılmıştır. Kitabın son kısmında doğrudan yükseköğrenim ile ilişkili olmamakla birlikte eğitim tarihimiz açısından önem taşıyan bazı diploma ve belgelere de yer verilmiştir. Ayrıca, kıtaba Türkiye'deki yükseköğretimin toplu bir kronolojisi de eklenmiştir.

Bazı okullar ve dönemler için diploma ve belge bulmak son derece güçtür. Örneğin, İnâs Darülfünunu'nun bu güne kadar bilinen iki diploması vardır. Bu güne kadar Darülfünun-ı Şâhâne'den 1908 öncesinde verilmiş Ulûm-ı Âliye-i Diniye Şubesi'ne ilişkin bir diploma dışında başka bir diplomaya rastlanmamıştır.

Burada sunulan tıp, sosyal ve fen bilimleri alanlarındaki diploma ve belgelerin çok büyük bir çoğunluğu doğal olarak İstanbul Üniversitesi'nin geçmişine ilişkindir.

Gerek bu koleksiyonun derlenmesi ve gerekse bu kitabın hazırlanması uzun bir sürecin ürünüdür ve pek çok kişinin katkısı vardır. Ligor Bey'in eczacılık diplomasını bana armağan eden Mert Sandalcı'ya, dedesi Dr. Mehmed Ürfi Görkey'in diploması ile uzmanlık belgesinin kopyasını veren Prof. Dr. Şefik Görkey'e, babası Hızır İşcan'a ait Orta Askerlik Ehliyetnamesi'nin bir kopyasını veren ve özellikle diploma metinlerinin okunmasında büyük katkısı olan Prof. Dr. Nuran Yıldırım ile Prof. Dr. Mustafa Kaçar'a teşekkür ederim,

Günümüzden elli sekiz yıl önce öğrenci olarak kapısından girdiğim ve daha sonra asistan ve doçent olarak on yedi yılımı geçirdiğim İstanbul Üniversitesi'nin bu sergi ve kitap projesine sahip çıkmasından dolayı başta Rektör Prof. Dr. Mahmut Akolmak üzere Edebiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Hayati Develi ile Dekan Yardımcıları Prof. Dr. Sevtap Kadioğlu ve Doç. Dr. Metin Ünver'e en içten teşekkürlerimi sunarım.

Sapanca, 1 Eylül 2020

Emre DÖLEN

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ iii

İÇİNDEKİLER vi

KISIM – 1

TIP VE SAĞLIK BİLİMLERİNE İLİŞKİN DİPLOMA VE BELGELER

BÖLÜM – 1: Tıp Diploma ve Belgeleri	3
BÖLÜM – 2: Dişçilik Diploma ve Belgeleri	15
BÖLÜM – 3: Ebelik Diploma ve Belgeleri	22
BÖLÜM – 4: Eczacılık Diploma ve Belgeleri	26
BÖLÜM – 5: Veterinerlik Diploma ve Belgeleri	61

KISIM – 2

SOSYAL BİLİMLERE İLİŞKİN DİPLOMA VE BELGELER

BÖLÜM – 6: Edebiyat Fakültesi Diploma ve Belgeleri	71
BÖLÜM – 7: Hukuk Fakültesi Diploma ve Belgeleri	79
BÖLÜM – 8: Ulûm-ı Âliye-i Diniye Şubesi Diploması	94
BÖLÜM – 9: İnâs Darülfünunu Diplomaları	97
BÖLÜM – 10: Ticaret Mekteb-i Âlisi Diploma ve Belgeleri	103

KISIM – 3

FEN BİLİMLERİNE İLİŞKİN DİPLOMA VE BELGELER

BÖLÜM – 11: Fen Fakültesi Diploma ve Belgeleri	115
BÖLÜM – 12: Kimya Diploma ve Belgeleri	136

KISIM – 4

ÇEŞİTLİ MÜHENDİSLİK DALLARINA İLİŞKİN DİPLOMA VE BELGELER

BÖLÜM – 13: İnşaat ve Maden Mühendisliği Diploma ve Belgeleri	173
BÖLÜM – 14: Ziraat ve Orman Mühendisliği Diploma ve Belgeleri	201

KISIM – 5**ÇEŞİTLİ DİPLOMA VE BELGELER**

BÖLÜM – 15: Çeşitli Diploma ve Belgeler	229
BÖLÜM – 16: Türkiye’de Yüksek Öğretimin Kısa Kronolojisi (1776 – 1982)	236
KAYNAKLAR	244
ÖZGEÇMİŞ	245

